

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No.:1963/317

Karar No.:1963/294

Karar tarihi:13/12/1963

Resmi Gazete tarih/sayı:10.3.1964/11652

İtirazda bulunan: Maçka Asliye Ceza Mahkemesi

İtirazın konusu : Türk Ceza Kanununun 29/11/1960 gün ve 144 sayılı kanunla değişik 481 inci maddesinin 1 sayılı bendinde yer alan (266, 267, 268 inci maddelerde beyan olunan haller müstesna olmak üzere) şeklindeki hükümlerle aynı kanunun 270 inci maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Olay : Öğretmene gönderdiği mektupla görevinden ötürü (Madde mahsusa tâyin isnadı suretiyle hakaret) ettiği iddia olunan sanık hakkında C. Savcılığınca Türk Ceza kanununun 268 inci maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca açılan kamu dâvası üzerine Maçka Asliye Ceza Mahkemesinde yapılan duruşmada sanığın, isnat eylediği maddelerin doğruluğunu ispat edeceğini, demokratik düzende ispat hakkının doğal (tabii) haklardan bulunduğunu, Anayasa'nın da bu hakkı tanıdığını ileri sürmesi üzerine; mahkemece 334 sayılı Anayasa'nın 34 üncü maddesinin ispat hakkını tanıdığı, Türk Ceza Kanununun bunu önleyen 481 inci maddesinin 1 sayılı bendindeki (266, 267, 268 inci maddelerde beyan olunan haller müstesna) ibaresiyle aynı kanunun 270 inci maddesinin Anayasa'ya aykırı bulunduğu, memurlar tarafından kasti olarak yapılan yolsuz hareketlerin ortaya çıkarılmasını Önleyen bu durumun hukuk, ahlâk kuralları ve demokratik ilkelerle bağdaşamayacağı belirtilerek Anayasa'nın 151 inci ve Anayasa Mahkemesinin kuruluşu ve yargılama Usulleri hakkındaki 44 sayılı Kanunun 27 nci maddesi gereğince Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve Anayasa Mahkemesinin bu konuda vereceği karar öğrenilinceye kadar dâvanın geri bırakılmasına 6/9/1963 gününde karar verilmiş ve gerekli kâğıt örnekleri mahkememize gönderilmiştir.

İnceleme : Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15 inci maddesi uyarınca yapılan ilk incelemede başvurma Anayasa'nın 151 inci ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki 22/4/1962 gün ve 44 sayılı Kanunun 27 nci maddelerine uygun görüldüğünden esasın incelenmesine dair verilen karar üzerine düzenlenen rapor, Maçka Asliye Ceza Mahkemesinin kararı ve buna ekli yazı örnekleri, Türk Ceza Kanununun 481, 270 inci maddeleri, Anayasa'nın konu ile ilgili hükümleri ve gerekçeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Türk Ceza Kanununun itiraz konusu hükümleri aşağıya alınmıştır.

Madde 481- Geçen maddede beyan olunan cürmün faili beraet etmek için isnat ettiği fiilin sıhhatini veya şayi veya mütevatir olduğunu ispat etmek isterse bu iddiası kabul olunmaz.

Ancak, isnat edilen fiilin hakikat olduğunu ısbat talebi :

1- Tecavüz olunan şahıs bir memur veya kamu hizmeti gören bir kimse olup da 266, 267 ve 268 inci maddelerde beyan olunan haller müstesna olmak üzere, isnat olunan fiil icra ettiği memuriyete veya gördüğü kamu hizmetine taallük eylediği, ...

takdirde kabul olunur.

Esas No.:1963/317
Karar No.:1963/294

Madde 270- Geçen maddelerde muharrer cürümlerin faili hakaret ve taarruz eylediği şahıslara isnat ettiği efal ve evsafın şayi ve mütevatir olduğunu isbata kalkışırsa bu talebi kat'iyen kabul olunmaz.

Anayasa'nın 34 üncü maddesi hükmü de şöyledir :

Madde 34- Kamu görev ve hizmetinde bulunanlara karşı, bu görev ve hizmetin yerine getirilmesiyle ilgili olarak yapılan isnatlardan dolayı açılan hakaret dâvalarında, sanık, isnadın doğruluğunu isbat hakkına sahiptir. Bunun dışındaki hallerde isbat isteminin kabulü, ancak isnat olunan fiilin doğru olup olmadığının anlaşılmasında kamu yararı bulunmasına veya şikâyetçinin isbata razı olmasına bağlıdır.

Bakmakta olduğu bir dâvada uygulayacağı kanun hükümlerini Anayasa'ya aykırı gören mahkemenin bu konuda bir karar vermek üzere Anayasa Mahkemesine başvuracağı Anayasa'nın 151 inci ve Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki 44 sayılı kanunun 27 nci maddelerinde açıklanmakla birlikte Anayasa'nın geçici 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında ve sözü geçen 44 sayılı kanunun geçici 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında; 27 Mayıs 1960 devrim gününden 6 Ocak 1961 gününe kadar çıkarılan kanunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesinde iptal dâvası açılmıyacağı gibi, itiraz yoluyla dahi mahkemelerde Anayasa'ya aykırılık iddiası ileri sürülemeyeceği belirtilmiştir.

Şu hale göre Anayasa'nın geçici 4 üncü maddesinde açıklanan tarihler arasında çıkarılan kanunlar hakkında iptal dâvası açılmıyacağı gibi itiraz yoluyla dahi aykırılık iddiasında bulunulamıyacağı anlaşılmaktadır. İtiraza konu olan Ceza Kanununun 481 inci maddesi, 29/11/1960 gün ve 144 sayılı kanunla değiştirilmiş olması bakımından sözü geçen geçici 4 üncü maddede gösterilen istisnalar içinde bulunduğu cihetle bu maddede yer alan ve iptali istenen (266, 267, 268 inci maddelerde beyan olunan hükümler müstesna olmak üzere) şeklindeki hükme yöneltilen itirazın reddi gerekir.

Ceza Kanununun 270 inci maddesine yöneltilen itiraza gelince; metni yukarıya alınmış olan 270 inci maddede failin mağdura isnat ettiği efal ve evsafın şayi ve mütevatir olduğunu isbata kalkışması halinde bu talebin kat'iyen kabul olunamayacağı yazılıdır. Anayasa'nın 34 üncü maddesinde ise sanığın isnadın doğruluğunu ispat hakkına sahip olduğu açıklanmıştır. Kanunda eş anlamda kullanıldığı anlaşılan şayi ve mütevatir kelimeleri dilimizde söylenti, bir haberin ağızdan ağıza dolaşarak yayılması, yaygın olan, yayılmış haber anlamlarına gelmektedir.

Nereden ve nasıl çıktığının, gerçeğe dayanıp dayanmadığının bilinmemesi sebebiyle şayia, ve tevatür diye adlandırılan böyle bir söylentinin gerçek, yalan veya yanlış olması ihtimal içindedir. Şu halde bir hususun şayi ve mütevatir olduğunu ispat iddiası, o hususun doğruluğunu ispat niteliğinde değildir. Anayasa'nın 34 üncü maddesinde hakaret cürmü failinin yaptığı isnadın yalnız doğruluğunu ispat hakkına sahip bulunduğu kesinlikle açıklandığına göre mağdura isnat eylediği efal ve evsafın şayi ve mütevatir olduğunu ispata kalkışan failin bu isteğinin kabul olunamayacağı hükmünü kapsayan Türk Ceza Kanununun 270 inci maddesinin Anayasa'ya aykırı bulunmadığı açıkça anlaşıldığından itirazın bu yönden de reddi gereklidir.

Sonuç : Yukarıda gösterilen sebeplerden Ötörü Türk Ceza Kanununun 29/11/1960 gün ve 144 sayılı kanunla değiştirilen 481 inci maddesinin 1 numaralı bendinde yer alan (266, 267, 268 inci maddelerde beyan olunan haller müstesna) şeklindeki hükmü ile aynı kanunun 270 inci maddesine yöneltilen itirazın reddine 13/12/1963 gününde oybirliği ile karar verildi.

Esas No.:1963/317
Karar No.:1963/294

Başkan
Sünuhi Arsan

Başkanvekili
Lütfi Akadlı

Üye
Rifat Göksu

Üye
İ. Hakkı Ülkmen

Üye
İbrahim Senil

Üye
İhsan Keçecioglu

Üye
Salim Başol

Üye
Celalettin Kuralmen

Üye
Hakkı Ketenoglu

Üye
Fazıl Uluocak

Üye
Avni Givda

Üye
Ahmet Akar

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

Üye
Ekrem Tüzemen